Kulturdepartementet
Medieavdelingen
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Oslo, 25. august 2014

Felles bransjeinnspill for å stimulere og sikre en god digitalovergang for radio.

Digitalradio Norge ønsker med dette brevet, på vegne av kringkasterne NRK, P4 Gruppen og SBS Radio, å gi innspill for å stimulere den endelige digitalovergangen for radio. Hensikten er å sikre en smidig og enkel overgang for publikum, samtidig som risikoen for tap av lyttere minimeres for hele radiobransjen. Våre innspill er konsentrert om to forhold.

- Hvordan skal slukkingen av FM gjennomføres?
- Hvordan og når skal lokalradio digitaliseres?

Vi forutsetter i dette brevet at de fem kravene i stortingsmelding nr. 8 (2010–2011), *Digitalisering av radiomediet*, blir oppfylt og at slukkingen skal gjennomføres i 2017.

- NRK må ha en dekning tilsvarende P1-dekning (absolutt vilkår).
- De kommersielle blokkene må ha minst 90 prosent befolkningsdekning (absolutt vilkår).
- Det digitale radiotilbudet må representere en merverdi for lytterne (absolutt vilkår).
- Det må finnes rimelige og teknisk tilfredsstillende løsninger for radiomottak i bil.[1]
- Minst halvparten av lytterne må lytte daglig til en digital radioplattform.

Vi forutsetter også at stortingsmeldingens føringer for lokalradio etterleves og at dette legges til grunn for arbeidet med den kommende meldingen om lokalradio.

> *Det er ikke rimelig å leggje opp til at dei største riksdekkjande kommersielle aktørane blir heildigitale, uten at også dei største kommersielle lokalradioene blir digitaliserte.*[2]

Dette var en viktig premiss for de forretningsmessige vurderingene som ble foretatt i forkant av beslutningen om å investere i digitale nett. De kommersielle lokalradioene må derfor slukke sine FM-sendinger i samme tidsrom som de nasjonale kanalene slik at ikke grunnlaget for å få til en vellykket FM-slukking undermineres.

Vi håper med dette brevet å bidra til å konkretisere planene for overgang til digital radio over hele landet til glede for hele befolkningen. Vi ser frem til at hele landet skal ta del i overgangen fra

[1] 23. desember 2013 presiserte Kulturdepartementet vilkåret om teknisk tilfredsstillende og rimelige adapterløsninger for radio i bil, ved å kreve at minst halvparten av landets kommuner og alle fylker må ha et tilbud om ettermontering på plass i 2015 for at det skal kunne bli slukking av FM-nettet i 2017.

[2] Stortingsmelding nr. 8 (2010–2011), s.40.

Digitalradio Norge AS
Munkedamsveien 45E
NO-0250 OSLO

Postboks 1512
NO- 0117 OSLO

www.radio.no
Org nr: 995981971

analog til digital radio. De kommersielle aktørene har inngått distribusjonskontrakter på omlag 500 millioner kroner hver i dette teknologiskiftet som er en naturlig oppdatering av utgått teknologi. Det digitale nettverket vil gi hele den norske befolkningen både et bedre og langt bredere radiotilbud.

Hvordan skal slukkingen av FM gjennomføres?

NRK, P4 Gruppen og SBS Radio har hatt ulike innfallsvinkler til hvordan en FM-slukking bør foregå rent konkret. Vi har det siste året derfor hatt en felles arbeidsgruppe som har vurdert ulike løsninger, inkludert hvilke distribusjonstekniske begrensninger vi må forholde oss til. Selv om alle kringkasterne ønsker en rask slukking av FM, ser vi at det av flere årsaker kan være hensiktsmessig å gjennomføre prosessen over noe tid. Dette bl.a. for å sikre en smertefri overgang for publikum og for kringkastere, opprettholde et fullverdig beredskapstilbud i hele perioden og redusere risikoen for svikt i inntektsgrunnlaget til de kommersielle aktørene. Kringkasterne ønsker en regionsvis slukkeprosess som begynner 11. januar og avsluttes 13. desember 2017.

Regionvis slukking

Hovedbegrunnelsen for en regionsvis slukking, er å unngå mangel på DAB-apparater, spesielt biladaptere og kapasitet for installasjon av disse, som fort kan oppstå dersom hele landet slukkes på en gang. Samtidig muliggjør en regionsvis slukking større oppmerksomhet i lokale medier og en fysisk tilstedeværelse fra aktørene i hvert område i tiden rundt selve slukkingen. Det gir store deler av befolkningen noe lenger tid til å områ seg fra første slukking iverksettes og frem til de selv berøres, og det åpner for muligheten til å iverksette ekstratiltak for å innhente et eventuelt fall i lyttingen før neste område slukkes. Dette er viktig fordi selv et kortvarig fall i lytteroppslutningen vil kunne ha alvorlige langsiktige konsekvenser for radiokanalene. Slukkingen av analoge TV-sendinger foregikk på en lignende måte, med suksess.

En regionvis slukking over 11 måneder påfører kringkasterne økte kostnader i dobbeltdistribusjon. Dersom målinger viser en høy konverteringsgrad fra analog til digital lytting allerede i 2016, vil det være naturlig å revurdere hvor lang tid man skal la den regionsvise slukkingen strekke seg over. Vi ber derfor om en åpning for at kringkasterne i fellesskap i løpet av 2016 kan fremme et slikt forslag dersom forholdene skulle ligge til rette for en raskere slukking enn denne planen legger opp til.

NRK først

I stortingsmeldingen om radiodigitaliseringen ble NRKs ansvar som markedsleder trukket frem.

> *NRK er i kraft av markedsposisjonen sin i nokon grad ein drivar for teknologiske val. Eigne sløkkevilkår retta mot NRK kan vere egna til å styre NRKs ansvar i samband med avviklinga.*[3]

Det er en risiko for at endel lyttere venter med å konvertere til digitalt mottak inntil FM-slukkingen iverksettes. I og med at NRK har en økonomi som er mindre følsom for et eventuelt midlertidig tap av lyttere i forbindelse med FM-slukkingen, er kringkasterne derfor enige om at NRK skal slukke sine kanaler noe tidligere enn de kommersielle aktørene i fire av seks regioner.

[3] Stortingsmelding nr. 8 (2010–2011), s.48.

For at slukkingen skal fremstå som en mest mulig samlet prosess, mener vi det er klokt å ha en samtidig slukking av første og siste region. Kommunikasjonen skal i slukkeperioden rettes inn mot start og slutt med felles slukking og de fire regionene NRKs slukker først. Det blir den offisielle slukkeplanen. Så får de kommersielle kringkasterne anledning til å fange opp etternølerne gjennom direkte kommunikasjon på egne kanaler i fire regioner i en periode etter den offisielle slukkingen.

De kommersielle aktørene vil avstå fra å utnytte at NRK slukker tidligere. Det vil si at man ikke vil forsøke å rekruttere lyttere fra NRK gjennom markedsrettede tiltak i denne perioden.

Slukkeplanen

Tabellen nedenfor viser detaljene i den omforente slukkeplanen.

Region	Aktør	Dato	Befolkning (ca)	
Nordland	FELLES	11.01.2017	240	4,7 %
Trøndelag, Møre og Romsdal	NRK	08.02.2017	700	13,7 %
	P4, Radio Norge, lokalradio	21.04.2017		
Telemark, Buskerud, Hedmark og Oppland	NRK	26.04.2017	825	16,2 %
	P4, Radio Norge, lokalradio	16.06.2017		
Sogn og Fjordane, Hordaland, Rogaland, Agder	NRK	21.06.2017	1 365	26,8 %
	P4, Radio Norge, lokalradio	15.09.2017		
Østfold, Vestfold, Oslo, Akershus	NRK	20.09.2017	1 735	34,0 %
	P4, Radio Norge, lokalradio	08.12.2017		
Troms, Finnmark	FELLES	13.12.2017	235	4,6 %
			5 100	100,0 %

Ingen konsesjonsavgift i 2017

En regionsvis slukkeprosess som strekker seg noe ut i tid vil medføre en økt kostnadsbase for aktørene. De kommersielle aktørene legger derfor til grunn at hele 2017 skal kunne benyttes til slukking uten at dette medfører en konsesjonsavgift i dette året.

Lokalradio og NRKs nisjekanaler

I stortingsmeldingen om digitalovergangen fra 2011 ble det varslet at opplegget for lokalradio skulle avklares i en egen melding. Kulturdepartementet arbeider med dette nå og skal etter det vi kjenner til legge frem en stortingsmelding i løpet av 2015. Hovedproblemstillingen er hvilke lokalradioer som skal kunne fortsette på FM og hvilke som må sende digitalt etter 2017. Dagens konsesjonsperiode for lokalradio går ut i 2017.

Flere lokalradioer har de siste årene etablert seg på DAB. Inngangsbilletten er blitt lavere ved at det er utviklet rimeligere løsninger for både digital produksjon og digital distribusjon (DAB). Til forskjell fra FM, må imidlertid lokalradioer på DAB samarbeide om infrastrukturen. Digital distribusjon gir plass til mange kanaler på samme sender, mens FM trenger en sender pr kanal.

Det er i dag etablert eller planlagt lokale DAB-sendernett i seks av de 37 områdene i Norge som er regulert til lokal digital kringkasting.

Region	Konsesjonær	Operatør	Nett	Lyttegrunnlag	Kanaler	Pris pr kanal
Østfold	DRN	DRN	I drift	300 000	6	5000
Oslo/Akershus	SBS Radio	DRN	I drift	1 200 000	18	7000
Solør, Hedmarken	Radiodrift	Radiodrift	I drift	80 000	3	5000
Grenland, Drengedal	911Freelance	911Freelance	Utbygging	-	-	-
Vest Telemark	911Freelanve	911Freelance	Utbygging	-	-	-
Haugaland	A-media	A-media	I drift	300 000	4	6500

Det er bredest tilbud i Oslo og Akershus med til sammen 18 lokale kanaler, i tillegg til det nasjonale tilbudet som for tiden består av 22 kanaler.

Region 1 Østfold	Region 3 Oslo/Akershus	Region 4 Solør, Hedmarken	Region 17 Haugaland
POPradio Radio Visjon Jazzabit Love Music Podcastforlaget P8 Pop	Podcastforlaget Voxlo Radio Norea Radio Jazzabit Radio Nova Love Music POPradio Rock Klassiker ScanSat Radio Rox The Beat The Voice Ordentlig Radio Radio Metro Radio Latin-Amerika Voice of Oslo Radio Visjon P8 Pop	SolørRadioen Elverumsradioen Solørradioen+ Radio Exact (f o m. 1/9)	Siddis Radio Radio Haugaland Radio 102 ScanSat

Post- og Teletilsynet har utstedt konsesjon i ytterligere 11 områder (som ennå ikke er tatt i bruk), mens 20 er ledige. Mest sannsynlig vil det innen 2017 være etablert lokale DAB-nett i alle de største byene og det sentrale østlandsområdet, samt på enkelte andre steder.

For å få til en vellykket slukkeprosess og sikre en god overgang fra FM til digital radio, mener kringkasterne det er viktig at lokalradioer slukkes sammen med rikskanalene i den enkelte region. Av samme årsaker bør også NRK slukke nisjekanalene mP3 og Alltid Nyheter sammen med hovedkanalene.

Alle lokalradioene som myndighetene i den kommende stortingsmeldingen pålegger å avvikle sine FM-sendinger, må følge samme slukkeplan som riksaktørene. Det kan for eksempel gjøres ved at alle FM-konsesjoner avvikles i de kommersielt attraktive områdene som Stor-Oslo, Bergen, Stavanger, Trondheim og Drammen, mens alle lokalradioer utenfor disse områdene kan fortsette på FM. Det er i storbyene flere av lokalradioene konkurrerer med rikskanalene om lyttere og reklameinntekter på en slik måte at digitaliseringsprosessen bremses og settes i fare dersom de blir hengende igjen på FM-nettet. De vil kunne forsinke eller helt stanse etternølernes konvertering til digitale platformer og ta betydelige markedsandeler og oppnå uforholdsmessig store fortrinn dersom de får fortsette med FM-sendinger etter at riksaktørene har slukket.

Konkurransemessige, økonomiske og beredskapsmessige hensyn tilsier derfor at det ikke er forsvarlig å avvikle de riksdekkende FM-sendingene uten at de største kommersielle lokalradioene også blir digitalisert. Dette er et så vesentlig forhold for å lykkes med digitaliseringen at det i

prosessen rundt forlengelse av dagens kommersielle FM-konsesjoner, som inneholder forpliktelser til utbygging av DAB-nettet, ble tatt forbehold på dette punktet da forlenget FM-konsesjon ble akseptert.

De viktige oppgavene

I slukkeprosessen må kommunikasjonen mot publikum handle om å flytte lyttere til digitale plattformer. En vellykket slukkeprosess krever primært tre ting:

- Tydelige og endelige vedtak fra myndighetene som fastslår når slukkingen av samtlige kanaler skal foregå, med unntak av de mindre lokalradioene som ikke omfattes av slukkingen. Hvis det oppstår tvil om når slukkingen vil finne sted, må vi forvente at en betydelig andel av befolkingen utsetter overgangen.
- God infrastruktur for å tilby digitalradioer i ulike formater, blant annet tilgang på produkter og installasjonskapasitet for konvertering av analoge bilradioer til digitale radioer.
- Likeverdig behandling av konkurrerende radiokanaler nasjonalt, regionalt og lokalt.

Gjennom tydelige politiske vedtak om digitalisering og et godt samarbeid mellom P4 Gruppen, SBS Radio og NRK, har Norge kommet lenger enn de fleste land i Europa når det gjelder innføring av digitalradio. Norge ligger langt fremme med å ta i bruk ny teknologi, også på radiosiden. Med dette innspillet håper vi å kunne stimulere overgangen ytterligere slik at vi som bransje sikrer gjennomføringen av stortingsvedtaket om å digitaliser radioen i Norge.

Med vennlig hilsen

Ole Jørgen Torvmark
Daglig leder
Digitalradio Norge,
på vegne av NRK, P4 Gruppen og SBS Radio.

Øyvind Vasaasen
Styreleder
Digitalradio Norge,
på vegne av NRK, P4 Gruppen og SBS Radio.